

Παναγιώτης Κοτσιώνης (Αθήνα)

Η ελληνική εκπαίδευση στην Κοινοπολιτεία και τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων

Με τη σύντομη αυτή ανακοίνωση σκοπεύουμε να δώσουμε ένα διάγραμμα μόνο του θέματος που αφορά τις προοπτικές ανάπτυξης της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης και την Κοινοπολιτεία Ανεξαρτήτων Κρατών στη μετασοβιετική περίοδο.

Μια πλήρης διερεύνηση του θέματος αυτού, που αφορά κατά κύριο λόγο στην προβολή του ελληνικού πολιτισμού και στην διατήρηση της εθνικής πολιτιστικής ταυτότητας των ομογενών μας, στον ίδιο χώρο, δε μπορεί να γίνει ασφαλώς στο πλαίσιο της σύντομης αυτής αναφοράς.

Γι' αυτό κρίνουμε σκόπιμο να περιορίσουμε το όλο θέμα σε μια περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης και στην παράθεση των σπουδαιότερων στοιχείων που δικαιολογούν τις ενέργειες της ελληνικής πλευράς για την επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων.

Εκτιμώντας το επίπεδο των ελληνικών σπουδών και το τελικό αποτέλεσμα των προγραμμάτων, που ήδη εφαρμόζονται, καταλήγουμε εύκολα στο συμπέρασμα ότι η λειπή εικόνα που παρουσιάζει σήμερα η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο χώρο αυτό οφείλεται κυρίως στην έλλειψη συντονισμού μεταξύ των φορέων της και στην έλλειψη παρακολούθησης και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων. Ακόμη, διαπιστώνουμε ότι δε γίνεται η καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των πόρων που διατίθενται γι' αυτόν τον σκοπό. Γίνεται κατανοητό ότι οι αδυναμίες αυτές, εύκολα θα μπορούσαν να ξεπεραστούν, εφόσον εκφραστεί η βούληση για τον καλύτερο σχεδιασμό του προγράμματος και τη διάθεση των μέσων που απαιτούνται για την επίτευξη ενός καλύτερου αποτελέσματος.

Από κάθε άλλη άποψη, οι συνθήκες που επικρατούν σήμερα στις χώρες αυτές για τη διάδοση των ελληνικών σπουδών, είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές. Άλλωστε, ιδιαίτερα ευνοϊκές είναι οι εκπαιδευτικές νομοθεσίες τους σε ό,τι αφορά την ένταξη της διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας στο επίσημο πρόγραμμα, γεγονός που μπορεί να μας προσανατολίσει σε αυτόν τον στόχο.

Θα ήταν νομίζουμε παράλειψη, εξετάζοντας κανείς το κεφάλαιο αυτό των προοπτικών για την ανάπτυξη της ελληνικής παιδείας να μη σημειώσει το ζωηρό ενδιαφέρον και την ευαισθησία τόσο των κοινωνιών όσο και των επίσημων αρχών των χωρών, στις οποίες αναφερόμαστε, για την ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό μας.

Βεβαίως, το ενδιαφέρον τους τροφοδοτείται από την μακράιωνη παράδοση και τη βαθιά πνευματική σχέση τους με τον ελληνισμό και ενισχύεται από τη συνεχή παρουσία και δράση πολυάριθμων ελληνικών κοινοτήτων στον παραπάνω χώρο.

Στην αρχαιότητα εποχή οι ελληνικές αποικίες ανέπτυξαν ισχυρούς δεσμούς με τους γηγενείς λαούς της περιοχής και δημιούργησαν με αυτούς μια γόνιμη δημιουργική σχέση που αποτυπώνεται στα ευρήματα των ανασκαφών στη σημερινή Ουκρανία. Στη βυζαντινή περίοδο, η ελληνική επίδραση, στους ανατολικούς κυρίως Σλάβους, υπήρξε με κέντρο τη Χερσόνα πιο άμεση και αποτυπώθηκε στην αρχιτεκτονική και την εκκλησιαστική γραμματεία που αποτελούν τα συστατικά στοιχεία του ορθόδοξου ρώσικου πολιτισμού. Στην νεότερη εποχή (18^ο και 19^ο αιώνες) η επίδραση αυτή συνεχίστηκε από τις ελληνικές κοινότητες που αναδείχθηκαν σε σπουδαία πνευματικά και μορφωτικά κέντρα των Ελλήνων και των Σλάβων. Ακόμη και στην πρώτη περίοδο του σοβιετικού καθεστώτος σημειώθηκε μια πραγματική άνθιση των ελληνικών γραμμάτων με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα θέατρα, τις λέσχες και τα τυπογραφεία που διέθετε στον Εύξεινο Πόντο η ελληνική εθνότητα.

Στη μετασοβιετική περίοδο που διανύουμε σήμερα, παρά τις οικονομικές και τις άλλες δυσχέρειες που αντιμετωπίζουν οι κοινωνίες των χωρών αυτών, στο στάδιο της μετεξέλιξής τους σε

σύγχρονες δημοκρατίες, οι προοπτικές ανάπτυξης των ελληνικών σπουδών είναι ευοίωνες χάρη στη δίψα των λαών για τις ελληνικές σπουδές και χάρη στην ανταπόκριση και τις πρωτοβουλίες των ελληνικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και άλλων δημόσιων οργανισμών και μη κυβερνητικών φορέων.

Η ελληνόγλωσση εκπαίδευση ενισχύεται σημαντικά και από τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που λαμβάνουν χώρα σήμερα στις παραπάνω χώρες, ύστερα από τον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας για τις διάφορες εθνότητες και την αναγνώριση και κατοχύρωση του δικαιώματος για τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας, της ιστορίας και της πολιτιστικής τους παράδοσης.

Όπως τονίσαμε και παραπάνω στο πλαίσιο της σύντομης αυτής ανακοίνωσης δεν υπάρχουν τα περιθώρια για διεξοδική παρουσίαση των νέων εκπαιδευτικών συστημάτων και των καινοτομιών που εφαρμόζονται σήμερα στις περισσότερες χώρες και στον τομέα της εκπαίδευσης εθνотήτων. Ειδικά για το θέμα αυτό των εκπαιδευτικών αλλαγών το Γραφείο του Συντονιστή Εκπαίδευσης έχει από καιρό αρχίσει να συγκεντρώνει το σχετικό εκπαιδευτικό υλικό, τα εκπαιδευτικά προγράμματα και αρκετές άλλες πληροφορίες, προκειμένου να μελετήσει τις δυνατότητες που προσφέρονται από τα νέα μέτρα για τη βελτίωση της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας.

Από μια πρώτη προσέγγιση του τεράστιου αυτού υλικού διαπιστώνουμε ότι σε όλες σχεδόν τις χώρες, στις Βαλτικές Δημοκρατίες, την Πολωνία, την Τσεχία, την Ουκρανία, τη Ρώσικη Ομοσπονδία, τη Γεωργία και τις Βαλκανικές, τη Βουλγαρία και κυρίως στη Ρουμανία, έχουν ήδη νομοθετηθεί και εφαρμοστεί εκπαιδευτικά μέτρα που εγγυώνται το δημοκρατικό πλουραλισμό στην εκπαίδευση, τον εκσυγχρονισμό των περιεχομένων σπουδών και τη δημιουργική μάθηση, την οργανική σύνδεση των σχολείων με την ανοιχτή κοινωνία, την αποδοχή των αρχών της διαπολιτισμικής αγωγής και την αναγνώριση της διαφορετικότητας.

Με τις μεταρρυθμίσεις αυτές η εκπαίδευση απελευθερώθηκε από την κρατικίστικη αντίληψη και εμφανίστηκαν νέοι τύποι σχολείων, κολέγια, γυμνάσια και λύκεια και άλλα πειραματικά σχολεία που προσφέρουν στους μαθητές τους διαφοροποιημένα προγράμματα με νέα αντικείμενα μάθησης και μαθήματα επιλογής.

Μάλιστα, στις περισσότερες εκπαιδευτικές νομοθεσίες περιλαμβάνονται διατάξεις με τις οποίες προβλέπεται από το επίσημο πρόγραμμα η ενισχυμένη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας, της ιστορίας και της ιδιαίτερης πολιτιστικής παράδοσης τους στους μαθητές με διαφορετική εθνική προέλευση.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο σχετικός εκπαιδευτικός νόμος της Ρουμανίας του 1995, άρθρα 118 έως 123 και το διάταγμα αρ. 84/1995. Σε εφαρμογή του νόμου αυτού το ρουμάνικο Υπουργείο Παιδείας προχώρησε ύστερα από την έναρξη των ελληνικών μαθημάτων από τους πρώτους αποσπασμένους από την Ελλάδα εκπαιδευτικούς στην έκδοση του Π.Δ. 4699/14-10-99, με το οποίο ρυθμίζονται τα σχετικά με τη δημιουργία τάξεων για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας.

Εκτός από τη Ρουμανία και στη Ρώσικη Ομοσπονδία είναι δυνατόν να ενταχθεί η διδασκαλία της ελληνικής στο επίσημο σχολικό πρόγραμμα, αφού το δικαίωμά μας αυτό στοιχειοθετείται από το πρόγραμμα εκπαιδευτικής και μορφωτικής συνεργασίας που ισχύει για τις δύο χώρες από το Φεβρουάριο του 1999. Ειδικότερα στη Ρώσικη Ομοσπονδία μπορούμε να προχωρήσουμε στην ίδρυση δίγλωσσων διαπολιτισμικών σχολείων, ύστερα από την αποδοχή του αιτήματός μας από το Ρώσο Υφυπουργό Παιδείας κ. Αλ. Κοντακόβ.

Για το θέμα αυτό των μορφωτικών συμφωνιών οφείλουμε να παρατηρήσουμε ότι εκκρεμεί η σύνταξη νέων ή η ανανέωση των υπαρχόντων μορφωτικών συμφωνιών με μια σειρά χωρών που ενδιαφέρουν άμεσα την ελληνική πλευρά. Θα πρέπει όμως να παρατηρήσουμε ότι εξ' αιτίας της κωλυσιεργίας στο ζήτημα αυτό, συναντούμε δυσκολίες στην προώθηση του ελληνόγλωσσου εκπαιδευτικού προγράμματος σε χώρες όπως η Ουκρανία, στην οποία έχουμε ζωτικά συμφέροντα.

Επανερχόμενοι στο θέμα της οργάνωσης της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης θα θέλαμε να δώσουμε στη συνέχεια μια πιο συγκεκριμένη εικόνα αναφέροντας τις μορφές της διδασκαλίας της ελληνικής, κατά βαθμίδα, στις περισσότερες από τις χώρες της Κεντρικής – Ανατολικής Ευρώπης και της Κοινοπολιτείας.

Η διδασκαλία λοιπόν της ελληνικής γλώσσας παρέχεται στα Πανεπιστήμια, στις Έδρες και στα Ινστιτούτα, καθώς και στα σχολεία γενικής εκπαίδευσης και στα Σαββατιάτικα ή Κυριακάτικα μαθήματα των Κοινοτήτων ως εξής:

- A) Στο επίπεδο της Ανώτατης εκπαίδευσης, μεγάλη είναι η παράδοση των ελληνικών σπουδών στην Κλασική Φιλολογία και τη Νεοελληνική γλώσσα στις Έδρες και τα τμήματα

των φιλοσοφικών Σχολών των Πανεπιστημίων. Η κλασική Φιλολογία και η αρχαία ελληνική γραμματεία διδάσκονται στο Τμήμα Κλασικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Λομονόσωφ και οι νεοελληνικές Σπουδές προσφέρονται κυρίως από το Τμήμα Βυζαντινής και Νεότερης Φιλολογίας του ίδιου Πανεπιστημίου, το οποίο φιλοδοξεί να αναδειχθεί σε «Εθνική σχολή» του νεοελληνισμού της Ρωσίας. Επιπλέον, η νεοελληνική γλώσσα διδάσκεται και σε αρκετά άλλα πανεπιστήμια της Μόσχας και στα Πανεπιστήμια της Σταυρούπολης και του Κρασναντάρ.

Στη Γεωργία, το Πανεπιστήμιο της Τιφλίδας που έχει επίσης μεγάλη παράδοση στις ελληνικές σπουδές λειτουργεί με επιτυχία το Εκπαιδευτικό Κέντρο – Ινστιτούτο Κλασικών, Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών. Το Ινστιτούτο αυτό έχει να επιδείξει εκτός από την πλούσια ελληνική βιβλιοθήκη και ένα σημαντικό μεταφραστικό έργο των αρχαίων συγγραφέων και νεοελλήνων λογοτεχνών στη γεωργιανή γλώσσα.

Στην Ουκρανία οι κλασικές Νεοελληνικές σπουδές προσφέρονται στο Πανεπιστήμιο του Ταράς Σεφτσένκο του Κιέβου, στη νεοϊδρυθείσα Έδρα της Νεοελληνικής Γλώσσας, στην Έδρα της Νεοελληνικής στο Πανεπιστήμιο της Συμφερούπολης, στο Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών Σπουδών Μαριούπολης, που αποτελεί παράρτημα του Πανεπιστημίου του Ντονιέτσκ και σε μικρότερη κλίμακα σε άλλα πανεπιστήμια.

Στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη οι Κλασικές και Βυζαντινές σπουδές έχουν μεγάλη παράδοση από το Μεσαίωνα, ενώ σήμερα κερδίζουν έδαφος και οι νεοελληνικές σπουδές στις φιλοσοφικές σχολές των περισσότερων πανεπιστημίων.

Πολύ συνοπτικά θα εκθέσουμε στη συνέχεια τα σημαντικότερα προγράμματα των ελληνικών σπουδών στα πανεπιστήμια των χωρών αυτών.

Στο Κέντρο σπουδών Κλασικής Παράδοσης του πανεπιστημίου της Βαρσοβίας, εφαρμόζεται ένα πιλοτικό πρόγραμμα διετούς διάρκειας, το οποίο δίνει έμφαση στη μελέτη της ιστορίας και του πολιτισμού της αρχαίας και της νεότερης Ελλάδας.

Στη φιλοσοφική Σχολή του πανεπιστημίου Μάσαρκ στο Μπρνο της Τσεχίας που έχει μακρόχρονη παράδοση στις ελληνικές σπουδές παράγεται ένα σημαντικό επιστημονικό και ερευνητικό έργο με πρωτεργάτες την ελληνίστρια κ. Ντοστόλοβα και την ελληνίδα καθηγήτρια κ. Σγουρδαίου. Επίσης, θα πρέπει να κάνουμε υπόμνηση και για τις φιλοσοφικές σχολές των πανεπιστημίων της Σλοβακίας, της Ρήγας και του Γκρόντο της Λευκορωσίας, στα οποία οι εκεί ελληνιστές καταβάλλουν σημαντικές προσπάθειες για την προώθηση των ελληνικών γραμμάτων.

Μνεία πρέπει να γίνει ακόμη και για τα πανεπιστήμια των βαλκανικών χωρών και κυρίως για τα πανεπιστήμια της Ρουμανίας που εκδηλώνουν ζωηρό ενδιαφέρον για την ανάπτυξη των ελληνικών σπουδών στη χώρα τους.

Στη συνέχεια των πληροφοριών αυτών χρήσιμο είναι να συμπληρώσουμε ότι εκτός από τις φιλοσοφικές και πολλές άλλες σχολές των πανεπιστημίων όπως Οικονομικές, Διεθνών Σχέσεων κ.τ.λ. εκδηλώνουν ζωηρό ενδιαφέρον για την εισαγωγή της διδασκαλίας της Νεοελληνικής στα προγράμματά τους.

Β) Στη Γενική εκπαίδευση η ελληνική γλώσσα φαίνεται ότι διδάσκεται στα εκπαιδευτικά εκείνα ιδρύματα που έχει εισαχθεί στο σχολικό πρόγραμμα ως ξένη γλώσσα σε περιορισμένη κλίμακα. Σε ορισμένα σχολικά ιδρύματα διδάσκεται ως υποχρεωτικό μάθημα σε όλες σχεδόν τις τάξεις ενώ σε λιγότερες περιπτώσεις διδάσκεται ως μάθημα επιλογής σε ομάδες μαθητών από διάφορες τάξεις.

Εκτός του σχολικού προγράμματος διδάσκεται στα Σαββατιάτικα ή Κυριακάτικα τμήματα που διοργανώνουν οι ελληνικοί σύλλογοι και κοινότητες. Σε αρκετά από τα τμήματα αυτά μαθήματα για την εκμάθηση της ελληνικής παρακολουθούν και ενήλικες.

Η εικόνα της ελληνόγλωσσης παιδείας στη γενική εκπαίδευση δεν είναι πλήρης αφού παρά τις προσπάθειες που έχει κάνει το Γραφείο Εκπαίδευσης δεν κατέστη δυνατό να συγκεντρώσουμε αξιόπιστα στατιστικά δεδομένα, για την έκταση των προγραμμάτων ελληνόγλωσσης διδασκαλίας και κυρίως για την ποιότητα της διδασκαλίας. Σύμφωνα με την απογραφή που πραγματοποιήσαμε το σχολικό έτος 1998-99 στα πλαίσια του προγράμματος «Παιδεία Ομογενών», η ελληνική γλώσσα διδάσκεται σε 130 εκπαιδευτικές ενότητες από τις οποίες οι 50 αποτελούσαν κανονικές τάξεις σχολείων και οι 80 τμήματα των Σαββατιάτικων και Κυριακάτικων σχολείων. Στις εκπαιδευτικές αυτές μονάδες ελληνόγλωσσης διδασκαλίας

διδάσκουν την ελληνική 200 περίπου δάσκαλοι σε 6.000 περίπου μαθητές.

Οι εντυπώσεις που αποκομίσαμε από τις επισκέψεις σε πολλά σχολεία και από τις επαφές που είχαμε με Ομογενείς εκπαιδευτικούς σε πέντε (5) επιμορφωτικά σεμινάρια, είναι ότι η ελληνική δε διδάσκεται με συστηματικό τρόπο και σύγχρονα διδακτικά μέσα συνέπεια να μην υπάρχουν ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Πρώτα-πρώτα, οι Ομογενείς και γηγενείς εκπαιδευτικοί που αναλαμβάνουν να διδάξουν την ελληνική είναι στην πλειοψηφία τους αυτοδίδακτοι και ορισμένοι δεν κατέχουν, παρά σε ελάχιστο βαθμό την ελληνική γλώσσα. Έπειτα, παρατηρείται το φαινόμενο να μη κάνουν τακτικά μαθήματα επειδή η αμοιβή τους από τις τοπικές αρχές κατά κανόνα είναι για το διδακτικό έργο ελαχιστότατη. Στα προβλήματα αυτά έρχονται να προστεθούν και άλλα όπως η εφαρμογή πεπαλαιωμένων μεθόδων κατά τη διδασκαλία και η έλλειψη σύγχρονων διδακτικών μέσων.

Παρότι η ζοφερή κατάσταση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης που μόλις περιγράψαμε παραπάνω αποτελεί τη γενική εικόνα στις περισσότερες χώρες έχουμε καταγράψει και περιπτώσεις διοργάνωσης μαθημάτων με καλά αποτελέσματα.

Το Γραφείο Εκπαίδευσης του Κιέβου δεν περιορίζεται ασφαλώς στην καταγραφή των δεδομένων αυτών και στην αιτιολόγηση της σημερινής κατάστασης. Αντιθέτως πολύ καιρό τώρα, σχεδόν αμέσως μετά την ίδρυσή του, έχει αποδυθεί σε μια εργώδη προσπάθεια για την αντιστροφή των πραγμάτων και την ανύψωση του επιπέδου της ελληνόγλωσσης παιδείας. Επειδή ακριβώς έχει την επίγνωση ότι το αποτέλεσμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας θα μετρήσει στη διατήρηση ή αντιθέτως στην εξάτμιση του ενδιαφέροντος για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, σε ένα χώρο στον οποίο τα 2/3 του αριθμού των μαθητών που μαθαίνουν ελληνικά είναι αλλοδαποί και μόνο το 1/3 είναι ελληνικής καταγωγής.

Για το λόγο αυτό παρακολουθούμε με επιμονή και συνέπεια την εξέλιξη της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο χώρο ευθύνης μας και ενημερώνουμε σε τακτά χρονικά διαστήματα το Υπουργείο Παιδείας, τα Πανεπιστήμια, τις Κοινότητες των Ομογενών μας, τις διπλωματικές αρχές της χώρας μας, καθώς και τα Υπουργεία των χωρών φιλοξενίας, με εκθέσεις και ειδικές μελέτες, για το δέον γενέσθαι.

Και παραπέρα, δεν περιοριζόμαστε στις μελέτες και στις έγκυρες υποδείξεις μας προς τους φορείς αυτούς αλλά αναπτύσσουμε συνεχώς πρωτοβουλίες και εφαρμόζουμε τις κατάλληλες πρακτικές, προκειμένου να κινητοποιήσουμε όλες τις πνευματικές δυνάμεις για την προώθηση ολοκληρωμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων της ελληνόγλωσσης παιδείας.

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω θα θέλαμε να τονίσουμε ακόμη μια φορά ότι από την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας και από το πόσο ελκυστική είναι αυτή θα εξαρτηθεί το μέλλον της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στον ευρύτερο χώρο της Κοινοπολιτείας και της Κεντρικής Ευρώπης.

Για την επιτυχία του σημαντικού αυτού στόχου έχουμε καταρτίσει όπως και παραπάνω αναφέρουμε ένα ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα - πακέτο. Για την προώθηση του προγράμματος προβλέπονται εκτός από τα μέτρα του Υπουργείου Παιδείας και παράλληλες δράσεις από εκπαιδευτικούς οργανισμούς και άλλα ιδρύματα από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Ορισμένα από τα μέτρα αυτά που επείγουν είναι τα εξής:

- Θα πρέπει να γίνει η ανακατομή των κονδυλίων του ΥΠΕΠΘ που προορίζονται για την παιδεία των Ομογενών με στόχο να διατεθούν περισσότεροι πόροι για τους Ομογενείς της ανατολικής-κεντρικής Ευρώπης και της Κοινοπολιτείας.
- Να συγκροτηθεί ολιγομελής διϋπουργική επιτροπή για το συντονισμό των δράσεων που αναπτύσσουν στον παραπάνω χώρο διάφοροι δημόσιοι φορείς της χώρας μας.
- Επιτακτική καθίσταται η αξιοποίηση των Ομογενών και αλλοδαπών εκπαιδευτικών που έχουν καταρτιστεί από ελληνικά πανεπιστήμια με την ανάθεση σε αυτούς της διδασκαλίας της ελληνικής.

Τα παραπάνω μέτρα αποτελούν αναγκαία συνθήκη θα έλεγα για την προώθηση δύο σημαντικών δράσεων που αποτελούν τον πυρήνα του εκπαιδευτικού προγράμματος που παραθέτουμε στη συνέχεια.

Με την εφαρμογή των δράσεων αυτών αναμένεται να βελτιωθεί το επίπεδο της διδασκαλίας της ελληνικής και να διασφαλιστεί το μέλλον της ελληνόγλωσσης παιδείας στον παραπάνω χώρο.

Η πρώτη δράση, αφορά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός προγράμματος για τη συστηματική διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε μεγάλα σχολικά κέντρα (ιδρύματα προσχολικής και γενικής εκπαίδευσης) με ικανοποιητικό αριθμό μαθητών ελληνικής καταγωγής. Η δράση αυτή θα προβλέπει το ενισχυμένο πρόγραμμα της διδασκαλίας της Ελληνικής γλώσσας και διδασκαλίας της Ελληνικής Ιστορίας και του Ελληνικού Πολιτισμού, επί 5 τουλάχιστον ώρες την εβδομάδα. Με την εφαρμογή των ενισχυμένων αυτών προγραμμάτων αναμένεται να υπάρξουν ορατά αποτελέσματα σε ό,τι αφορά την αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την απόκτηση από τους μαθητές επάρκειας στην Ελληνική γλώσσα.

Η δεύτερη δράση αφορά την ίδρυση ορισμένων δίγλωσσων-διαπολιτισμικών σχολείων που στην αρχή θα λειτουργήσουν πιλοτικά. Τα σχολεία αυτά θα αναδειχτούν σε εκπαιδευτικά-μορφωτικά κέντρα για την ισότιμη ανάπτυξη των δύο γλωσσών και των δύο πολιτισμών. Θα είναι ακόμη εν δυνάμει σχολεία-τροφοδότες των πανεπιστημίων είτε ελληνικών είτε της χώρας που τα φιλοξενεί με σπουδαστές που θα είχαν επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας.

Η δαπάνη για την λειτουργία ενός δίγλωσσου σχολείου σε χώρα τις ΚΑΚ θα είναι μικρή σε σύγκριση με τη λειτουργία Ελληνικών εκπαιδευτικών μονάδων σε άλλες χώρες, επειδή η χώρα μας θα αναλάβει να προσφέρει συμπληρωματική υποστήριξη του σχολείου με τη χρηματοδότηση των διαφόρων δράσεων. Στον τομέα αυτό η εμπειρία από τη λειτουργία ανάλογων σχολείων άλλων εθνοτήτων έχει δείξει ότι το δεύτερο συμβαλλόμενο μέρος καλύπτει τις δαπάνες για τους αποσπασμένους εκπαιδευτικούς, για τον εξοπλισμό του σχολείου με τεχνολογικά μέσα, για το τμήμα του προγράμματος που εφαρμόζεται στην ελληνική γλώσσα.

Κλείνοντας τη συνοπτική αυτή παρουσίαση του σημαντικού θέματος για την οργάνωση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης και τη λειτουργία των φορέων της θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι στη μετασοβιετική περίοδο κατά την οποία συντελείται η αναγέννηση των μικρών λαών και ανακαλύπτουν τις ρίζες τους, την εθνική ταυτότητα και τις παραδόσεις τους, την ίδια αυτή εποχή που οι αδελφοί σλαβικοί λαοί και οι υπόλοιποι λαοί, με τους οποίους μας συνδέει η πατροπαράδοτη φιλία, αναζητούν νέους δρόμους για την ανάπτυξή τους, όλοι εμείς οι ευαίσθητοι άνθρωποι της παιδείας και του πολιτισμού θα πρέπει να συστρατευθούμε και να συμπορευτούμε, θα πρέπει να συνεργαστούμε στενά και να ενώσουμε τις δυνάμεις μας για να αναγεννηθεί η ελληνική παιδεία και να ανθίσει και πάλι ο ελληνικός πολιτισμός στην Κριμαία, την Αζοφική, τον Καύκασο και τις άλλες περιοχές της Κοινοπολιτείας.

Η ελληνική παιδεία και οι παραδόσεις των Ομογενών μας εμπλουτισμένες από τα πολιτιστικά στοιχεία των άλλων λαών αποτελούν την εγγύηση για τη διαφύλαξη της ιδιαίτερης εθνικής – πολιτιστικής μας ταυτότητας και γίνονται συνάμα οι κρίκοι που θα μας συνδέουν πάντοτε με τους λαούς της περιοχής.

Σημ: Για πληρέστερη ενημέρωσή σας αποστέλλουμε δύο σημαντικούς πίνακες με στοιχεία για την διδασκαλία της ελληνικής στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα και στα σχολεία γενικής εκπαίδευσης, τους οποίους επιμελήθηκε η εκπαιδευτικός κ. Αγγελική Κοψαχείλη.